

1. УВОД

Амброзија, инвазивна коровска врста, распрострањена скоро у целом свету, а последњих шест деценија и у нашој земљи, представља изузетно велики проблем не само за пољопривреду него и за становништво изазивајући својим поленом јаке алергијске и друге здравствене компликације. За разлику од свих других биљака из природе од којих су многе врсте отровне, па чак и канцерогене за човека и домаће животиње, амброзија представља посебан проблем за здравље људи.

Да би отровне биљке испољиле своје деловање на организам човека оне или њихови отровни састојци морају да се унесу у организам. Амброзија својим поленом изазива алергије код људи. У време интензивније полинације, у току једног дана, једна биљка произведе чак 2,5 милијарде поленових зрна, а она због своје величине (око 16-20 μm) и аеродинамичких особина лебде у ваздуху и налазе се свуда око нас. Удисањем ваздуха човек унесе у организам и велику количину полена који се налази у њему. Тако полен амброзије доспе у организам човека без његове воље и утицаја, али и неприметно и нечујно, изазивајући код осетљивих особа јаке алергијске реакције са различитим здравственим компликацијама и последицама.

Колико велики здравствени проблем представља полен амброзије показује податак да је у многим регионима Европе (Италија, Швајцарска, Француска, Мађарска и др.) концентрација полена у ваздуху достигала ниво од 500, 800, 1000 и више поленових зрна у м³, а само 20 поленових зрна у м³ може да изазове алергијске реакције код осетљивих људи. И у Београду у време максималне полинације (крајем августа месеца) концентрација полена амброзије достигала је цифру од 300 поленових зрна у м³.

Процењује се да је више од 10% популације становништва осетљиво на полен биљака, а сматра се да више од 50% од свих полиноза изазива полен амброзије. У САД-у годишње оболи 25-30 милиона људи од алергијског ринитиса, а од синуситиса око 32 милиона. Такође се процењује да морталитет изазван

алергијским реакцијама у свету износи преко 180.000 људи. Због свега тога у многим земљама у свету у којима је амброзија масовно присутна издвајају се огромна средства за лечење становништва, за лекове као и за програме праћења концентрације полена у ваздуху, њене географске дистрибуције и сузбијања. Од тренутка када се сазнало да полен биљака може изазвати алергије код људи развијале су се методе и мерена је концентрација полена у ваздуху у различитим локацијама у Америци, Европи и другим земљама света. Тако су прављени различити календари полинације, а резултати су публиковани у различитим националним или регионалним атласима.

Данас у многим земљама постоји велики број мерних станица за праћење концентрације полена у ваздуху и становништво се свакодневно информисе о његовом стању и концентрацији у ваздуху.

Све земље у којима амброзија представља велики проблем, пре свега, здравствени проблем, улажу огромне напоре, издвајају велика финансијска средства, организују становништво, школе, војску, јавне службе, поштаре, ангажују цркву, средства информисања, доносе законе, уредбе и декларације да би ограничили њено ширење и обезбедили њено сузбијање.